

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้เป็นการสรุป วิเคราะห์ ประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาในรอบ 1-2 ปีที่ผ่านมา สภาวะเศรษฐกิจสังคมและความสามารถในการแข่งขันของไทยในเชิงเปรียบเทียบกับบทเรียนในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศอื่น การปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1. การปฏิรูปครู ผู้บริหาร 2. การปฏิรูปหลักสูตร การสอน และการวัดผล 3. การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นที่สำคัญ โดยสรุปใจความสำคัญได้ดังต่อไปนี้

▶ **สภาวะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยในปี 2557-ครึ่งปีแรก 2558** สภาวะการเมืองในรอบสิบปีอยู่ในวังวนของการชุมนุมประท้วงรัฐบาล การรัฐประหารและการร่างรัฐธรรมนูญ สภาวะเศรษฐกิจในรอบ 2 ปีหลัง เติบโตในอัตราที่ลดลง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ปัญหาความขัดแย้งในประเทศต่างๆ ปัญหาการเมือง และการบริหารในประเทศ ปัญหาหนี้สินครัวเรือนเพิ่มสูงกว่ารายได้ ปัญหาภัยแล้ง ฯลฯ ส่วนสภาวะสังคมยังคงมีปัญหาเด็กและเยาวชน อาชญากรรม ยาเสพติด สาธารณสุข สภาพแวดล้อม ฯลฯ อันเป็นผลมาจากการที่ชนชั้นนำไทยเลือกแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง แนวทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เน้นการแข่งขันและการเติบโตทางวัตถุของเศรษฐกิจมากกว่าแนวทางพัฒนาทางเลือกเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม

▶ **สภาวะการศึกษาไทยปี 2556-2557** งบประมาณการศึกษาของภาครัฐขยายตัวสูงทั้งปริมาณและสัดส่วนของงบประมาณทั้งประเทศและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ขณะที่จำนวนนักเรียน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาเริ่มลดลงบ้างในบางระดับ เนื่องจากประชากรวัยเรียนลดลง สัดส่วนนักเรียนรัฐมากกว่าเอกชนในระดับ 80:20 นักเรียนสายสามัญมากกว่านักเรียนอาชีวศึกษาในระดับ 60:40 การจัดการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสัดส่วน 84:16 โดดเดี่ยวปีก่อนๆ โดยไม่เปลี่ยนแปลง สัดส่วนของเด็กวัยเรียนที่ไม่ได้เรียนและหรือออกกลางคันคงมีสัดส่วนสูงปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร และระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แม้จะมีแนวโน้มดีขึ้นบ้างแต่ก็เล็กน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจากการประเมินผลทั้งภายในประเทศ และเปรียบเทียบระหว่างต่างประเทศยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การจัดการศึกษาระหว่างกรุงเทพฯ เมืองใหญ่และจังหวัดอื่นยังคงแตกต่างกันสูง การแก้ปัญหาของรัฐบาลทำได้จำกัด มีลักษณะตามแก้ปัญหาเป็นเรื่องๆ แก้ได้เฉพาะบางประเด็น บางจุด แต่ไม่ได้ปฏิรูปทั้งระบบอย่างเป็นองค์รวม

▶ **ปัญหาสถานะเศรษฐกิจสังคมไทย/ความสามารถในการแข่งขัน เปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ** ไทยมีประชากรมากเป็นอันดับ 20 และพื้นที่การเกษตรใหญ่เป็นอันดับที่ 19 ของโลก แต่ไทยพัฒนาคุณภาพ/ประสิทธิภาพประชากรและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้ในเกณฑ์ต่ำ รายได้ต่อหัวประชากรต่ำ จึงถูกจัดเป็นประเทศรายได้ปานกลางในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ดัชนีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสังคม ดัชนีการพัฒนามนุษย์ ดัชนีการพัฒนาศึกษาซึ่งรวมถึงผลการทดสอบเปรียบเทียบของไทยเทียบกับนักเรียนนานาชาติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งต่ำกว่าหลายประเทศในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย เมื่อพิจารณาดัชนีเปรียบเทียบและประสบการณ์จากประเทศอื่นๆ การปฏิรูปการศึกษาและมนุษย์ให้มีคุณภาพและรับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม

▶ **การจัดการศึกษาให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21** การจัดการศึกษาไทยที่มุ่งผลิตคนที่มีความรู้ทักษะจำนวนหนึ่งไปทำงานในโรงงานและหน่วยธุรกิจในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมแบบศตวรรษที่ผ่านมาเป็นเรื่องล้าสมัย เพราะโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และคงเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและสังคม โลกเศรษฐกิจสมัยศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้แรงงานที่มีความรู้ทักษะแนวคิดวิเคราะห์เป็น มีจินตนาการ และเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหาได้เก่ง การจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ไขปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ประเทศที่ไม่สามารถปฏิรูปการจัดการศึกษาของคนให้ก้าวตามทันได้ จะถูกทอดทิ้งให้ล้าหลังตกต่ำลง ประชากรจะตกงานเพิ่มขึ้น ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาในเชิงโครงสร้างทั้งระบบอย่างเข้าใจสภาพปัญหา เป้าหมาย แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม เห็นการณ์ไกล เพื่อประโยชน์คนส่วนใหญ่

▶ **การปฏิรูปครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา** แนวทางปฏิรูปครูอาจารย์ที่สำคัญ คือ การยุบคณะสาขาวิชาด้านการผลิตครูที่มี 103 แห่ง ให้เหลือน้อยลง คัดเลือกเฉพาะคณะสาขาวิชาที่มีคุณภาพสูงมาควรรวมกัน คัดอาจารย์เก่งๆ มาทำงานร่วมกัน เป็นสถาบันฝึกหัดครู 5 แห่ง ที่เน้นคุณภาพและเน้นการเรียนรู้ความรู้และทักษะสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 คัดเลือกนักศึกษาที่เรียนเก่ง และตั้งใจเป็นครูมาเรียน มีทุนการศึกษาให้ และมีตำแหน่งงานให้เมื่อเรียนจบ โดยปรับอัตราเงินเดือนครูขั้นต้นให้สูงขึ้น ปฏิรูประบบบริหารครูและโรงเรียนให้เป็นอิสระ เป็นประชาธิปไตยและมีความรับผิดชอบสูงขึ้น เปลี่ยนแปลงตามความรู้ความสามารถ และความตั้งใจในการทำงานอย่างเป็นธรรม วิธีคัดเลือก การฝึกอบรม การให้ผลตอบแทนครู การประเมินผล ส่วนครูเก่าควรประเมิน

ผลความรู้ความสามารถอย่างจริงจัง เช่น จัดให้ครูระดับประถมและมัธยมศึกษาสอบ
วิชาการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ข้อสอบเดียวกับนักเรียนอายุ 15 ปี ในโครงการ
ทดสอบนักเรียนนานาชาติ PISA ของ OECD ครูที่สอบได้คะแนนต่ำมากควรเลิกจ้าง ได้
คะแนนต่ำปานกลางควรจัดฝึกอบรมใหม่แบบเน้นภาคปฏิบัติและติดตามผลการฝึกอบรม
อย่างจริงจัง เพื่อให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนที่รักการอ่าน รักการเรียนรู้ คิด
วิเคราะห์เป็น สามารถทำงานและสอนแบบใหม่ได้ การปฏิรูปครูอาจารย์ ผู้บริหารสถาบัน
การศึกษา สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศและเขตเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จ เช่น ฟินแลนด์ สิงคโปร์ ไต้หวันได้ แต่ต้องทำความเข้าใจทั้งระบบ ขณะเดียวกันก็
ควรเพิ่มผลตอบแทนและการให้แรงจูงใจครูควบคู่ไปกับการจัดฝึกอบรม ช่วยเหลือพัฒนา
ครูอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนวิธีการประเมินผลของการทำงานของครูและผู้บริหาร โดยเน้นผล
สัมฤทธิ์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ มากกว่าการประกวดแข่งขันระดับชาติโดยวิธีประเมินว่าครู
สามารถทำให้นักเรียนของตนทั้ง โรงเรียนหรือทั้งชั้นสอบได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นหรือ
ทำให้นักเรียนสอบผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำเป็นสัดส่วนสูงขึ้นกว่าปีก่อนอย่างไร แทนที่จะเน้น
แต่การสร้างนักเรียนเก่งส่วนน้อยไปแข่งขันกันว่านักเรียนโรงเรียนจะชนะการแข่งขัน
หรือสอบเข้ามหาวิทยาลัยรัฐได้มาก และเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินความดีความชอบครู
อาจารย์ ตามสายบังคับบัญชาในระบบราชการรวมศูนย์ การสอบ และการส่งผลงานเขียน
ขอวิทยฐานะแบบเก่าเป็นการตั้งคณะกรรมการติดตามผลการทำงานครูอย่างมี
ประสิทธิภาพและเป็นธรรม

▶ **การปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผล** ปฏิรูปหลักสูตรให้
เน้นที่ผลลัพธ์หรือสมรรถนะเพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับโลก
ศตวรรษที่ 21 เช่น การอยากรู้อยากเห็น รักการอ่าน การเรียนรู้ เรียนด้วยตนเอง มี
ความคิดริเริ่ม มีความเป็นผู้รับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว
มีองค์กรและบุคลากรการติดตามสนับสนุนฝึกอบรมให้ครูอาจารย์เข้าใจ มีความรู้ ทักษะ
ที่สามารถทำตามหลักสูตรที่ปฏิรูปได้จริง ซึ่งรวมทั้งการปฏิรูปวิธีการเรียนการสอน และ
การประเมินผลผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาเป็น
อย่างสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่

▶ **การปฏิรูประบบการบริหารและการแก้ปัญหาเชิงประเด็นที่สำคัญ** ปฏิรูประบบ
บริหารแบบลดอำนาจบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการจากการบริหารการศึกษาเองมา
เป็นผู้กำกับประสานงานและสนับสนุนกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ให้กับสภา
การศึกษาและสมัชชาการศึกษาจังหวัดตามแนวทางส่งเสริมให้จังหวัดจัดการศึกษาด้วย
ตนเองร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา องค์การบริหารท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษาเพิ่มขึ้น
พัฒนาระบบกำกับตรวจสอบดูแลและร่วมมือกันทำงานโดยภาคี 4 ฝ่ายคือ หน่วยงานการ

จัดการศึกษา ครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ/ประชาชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันปฏิรูปสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ให้สามารถบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเรียนการสอน การวัดผลแนวใหม่ ผลผลิตเมืองที่มีความรู้ ทักษะที่พร้อมใช้งานได้มีในโลกศตวรรษที่ 21 ได้ การปฏิรูปเชิงประเด็นที่สำคัญ เช่น การปฏิรูปเรื่องการเลี้ยงดูเด็กและการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมการรักการอ่านและการใช้ภาษาไทยได้ดี ปฏิรูปโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางให้มีคุณภาพสูงขึ้น แก้ปัญหานักเรียนไม่ได้เรียนและออกกลางคันอย่างถึงรากเหง้าของปัญหาและเป็นระบบครบวงจร ปฏิรูปการศึกษอาชีวศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ให้ความสนใจเรียนด้านนี้เพิ่มขึ้น ปฏิรูปอุดมศึกษาและการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนองตอบโจทย์การพัฒนาประเทศอย่างเป็นธรรมและยั่งยืนเพิ่มขึ้น ปฏิรูปการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ให้สนองตอบตลาดแรงงานและการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมเพิ่มขึ้น

▶ **สรุปภาพรวมและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลจริง** แก้ปัญหาใหญ่ คือ การปฏิรูปครูอาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความเป็นนักวิชาการและผู้นำเพิ่มขึ้น ปฏิรูปการพัฒนาการคัดเลือกและให้ผลตอบแทนผู้บริหารสถาบันและครู อาจารย์ ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้ทักษะแบบคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น สามารถแก้ปัญหา เรียนรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง มีความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ ที่มีขีดความสามารถแข่งขันกับคนอื่น ๆ และประเทศอื่นๆ ได้เพิ่มขึ้น ปฏิรูปโรงเรียน 3 หมื่นกว่าแห่งทั่วประเทศให้มีคุณภาพสูงขึ้น ใกล้เคียงกับโรงเรียนชั้นนำที่มีชื่อเสียง ประชาชนเข้าใจเรื่องความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาต้องพยายามทำให้ทั้งชนชั้นนำและประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ ความจำเป็นของการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาที่ต้องก้าวข้ามระบบราชการแบบรวมศูนย์ อำนาจนิยามขาดการตรวจสอบจากภาคประชาชน เป็นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาที่มีภาคีหลายฝ่ายเข้าร่วมรับผิดชอบอย่างเป็นประชาธิปไตย และสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศได้เพิ่มขึ้น

